

13.00.00	13.00.06	01.00.00
13.00.01	13.00.07	02.00.00
13.00.02	13.00.08	03.00.00
13.00.03	13.00.09	09.00.00
13.00.04	07.00.00	10.00.00
13.00.05	19.00.00	11.00.00

№3/2025

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogik, psixometodologik va tabiiy fanlarga
ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 690 sahifa,
20-mart, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:

Qirg'izboyev Abdug'affor Karimjonovich
Tarix fanlari doktori, professor

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna
Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Umarova H.O. – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'lifi vaziri
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiiev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'idoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Somurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F.O. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samargand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'icha falsafa doktori (PhD)
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'lifi boshqarmasi boshlig'inining birinchi o'rinnbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, Toshkent davlat texnika universiteti, G. V. Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti Toshkent temir yo'l muhandislari instituti.

EDITOR-IN-CHIEF:

Qirg'izboyev Abdug'affor Karimjonovich
Doctor of Historical Sciences, Professor

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna
Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

*Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician
Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician
Umarova H.O'. – Minister of Preschool and School Education of the Republic of Uzbekistan
Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Shermuhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor
Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)
Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)
Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)
Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)
Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)
Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)
Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor
Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)
Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor
Mirzayeva F.O. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor
Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service
Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)
Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor
Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor
Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics
Ashurov R. R. – doctor of philosophy (PhD) in psychology
Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region
Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences*

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali Oliy attestatsiya komissiyasining 26-08-2024 yildagi №11-05-4381/01-Kengash tavsiyasiga ko'ra, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning tadqiqot ishlari yuzasidan dissertatsiyalarining asosiy ilmiy natijalarini chop etish uchun tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

Asos: OAK Pedagogik texnologiyalar va psixologik tadqiqotlar bo'yicha ekspert kengashi tavsiysi (29-10-2024-y.; №10); OAK Tartib-qoida komissiyasi qarori (30-10-2024-y., №10/24); OAK Rayosatining qarori (31-10-2024-y., №363/5).

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.06.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №095310

MUNDARIJA

Ta'lim jarayonini transformatsiya qilishning samarali yo'llari.....	10
Mirzayeva Faroxat Odiljonovna	
Maktab darsliklari innovatsion o'qitish vositasi sifatida.....	14
Abdullayeva Maftuna Odiljon qizi	
O'quvchilarda raqamli kompetensiyalarni rivojlantirishning samarali usullari	18
Aliyeva Shahrizoda Berdimurod qizi	
Fizikada darsdan tashqari to'garak mashg'ulotlarida (7-sinf) o'quvchilarning motivatsiyasini oshirish	20
Allayarova Sayyora Xadjibayevna	
Kouching texnologiyalari asosida bo'lajak jismoniy madaniyat o'qituvchilarining amaliy kompetentligini rivojlantirish.....	26
Axmedova Sarvinoz Azatovna	
Pedagogik ta'limda klaster metodlarining dunyo mamlakatlari tajribasidadagi o'rni.....	29
Badalov Dilmurod Abdixalilovich	
Human-AI Collaboration in Teaching: a New Paradigm in Pedagogy	32
Baxarova Asila Shermatovna	
Orienting 7th-Grade Students Towards Career Choices Through Interdisciplinary Teaching of Physics	35
Boyturayeva Gulbahor Kamoliddin qizi, Zakhidov Ibrokhimjon Obidjonovich	
Muhandislik sohasi ta'lim yo'nalishi bo'yicha tadbirkorlik g'oyasini shakllantirish usullari	41
Butayev Tuxtasin	
Chet tillarini o'rganishda ertaklarning roli va ahamiyati	46
Djuraeva Gavxar Normurotovna	
Ta'limda "boshqaruv", "kompetentlik" hamda "boshqaruv kompetentligi" tushunchalari.....	49
Egamberdiyeva Gulxayohon Bahodir qizi	
Grammar in Spoken and Written Communication: Practical Aspects – the Use of Communication and Common Errors in Grammar Usage	53
Elmirzayeva Maftuna Dusmurod kizi, Mustafoyeva Nigina Shuhrat qizi	
Gadgetlar bolaning rivojlanishi va sog'lig'iga qanday ta'sir qiladi	57
Fayziyeva Nodira Sobirovna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining konstruksiyalash va modellashtirish kompetensiyalarini rivojlantirish.....	61
Haydarov Mirjalol Shog'dorovich	
Innovatsion yondashuv asosida "Qon aylanish sistemasi" mavzusi bo'yicha nazariy mashg'ulotlarni tashkil etish va o'tkazish metodikasi (8-sinf misolida).....	64
Ibragimova Kamola Zokirjon qizi	
"Bolalar folklori" fanini o'qitishda talabalar tadqiqotchilik kompetensiyasini akmeologik yondashuv asosida takomillashtirishning didaktik imkoniyatlari	68
Ilxamova Bibinur Po'latjon qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida iqtidorli bolalar bilan ishslash texnologiyalari	71
Karimjonova Dilrabo Akbarali qizi	
Gamification in Primary School: How Game-Based Methods Increase Motivation to Learn.....	74
Khaltova Nazokat	
Enhancing Project Competencies in Academic English: Integrating Music, Drama, and Technology in Engineering Education.....	78
Abdullayeva Komila Timurovna	
Maktabgacha ta'limda inklyuziv ta'limni tashkil etishning dolzarb masalalari	81
Mamatisyayeva Surayyo Axmadjon qizi	
Umumiy o'rta ta'lim muassasalarining boshlang'ich sinflarida "Lesson study" metodikasidan foydalanish.....	87
Muradova Feruza Abdurazak qizi	
Ta'limni raqamlashtirish sharoitida bo'lajak o'qituvchilarning ijtimoiy-madaniy kompetensiyasini shakllantirish – ijtimoiy-pedagogik muammo sifatida	90
Musaeva Umida Xolmatjonovna	

Zamonaviy ta'limga asoslangan maktabgacha ta'lim tashkilotlarining didaktik salohiyatini takomillashtirish masalalari.....	94
O'rinovaler Feruza O'ljayevna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda kommunikativ ko'nikmalar – ijtimoiy-psixologik fenomen sifatida	98
Otobek Abduraxmonov	
The Development of Technical University Students' Skills for Creative Engineering Projects	102
Parmankulov Farkhad Nurali ugli	
Ijodkorlik asosida bo'lajak tarbiyachilar kasbiy kompetentligini shakllantirish	110
Quysinova Shahlo Nasim qizi	
Boshlang'ich ta'limga o'quv jarayonini loyihalashtirishda innovatsion yondashuv	114
Rahmonov Azamat Ruzvonovich	
Bo'lajak o'qituvchilarning integrativ yondashuv asosida kreativ qobiliyatini shakllantirish	117
Riskitillayeva Nihola Abduvohid qizi	
Kasbiy rivojlanishning umumiyligini konsepsiysi va uning ta'lim jarayonidagi ahamiyati.....	120
Turg'unov Axror Yodgor o'g'li	
Ona tili ta'limga fonetik va orfografik mashqlar tasnifi.....	124
Urazboyeva Sabohat Ortiqboyevna	
Shaxs oti yasovchi -chi affiksining faollashuvi	128
Usmanov Abdijabar Norbo'tayevich	
Experimental Study of Developing Students' Inclusive Readiness in Higher Education Pedagogy Based on a Competency Approach.....	131
Xafizova Umida Juraboy qizi	
Texnik sohalar bo'yicha ingliz tilidagi terminologiyani o'rgatish metodikasi	134
Xolodjayeva Dilfuza Shoakrom qizi	
Biologiya o'quv fanidan olimpiadalar tashkil etishning pedagogik shart- sharoitlari	139
Zayniyev Suxrobjon Islombek o'g'li	
Oliy ta'limga tarixiy paradigmalarining shakllanishi va ularning rivojlanish bosqichlari.....	143
Ziyoева Irodaxon Umidjon qizi	
Теоретические основы профессиональной рефлексии в педагогической деятельности.....	147
Мухсиева А. Ш., Исхонова А. Ш.	
Анализ основных проблем начального образования в контексте современных вызовов.....	150
Латипова Маврифат Салохиддиновна	
Pedagogik faoliyatda praksiologiyaning o'rni.....	155
Kaldibekova Anargul Sotbarovna, Rahmonova Sevara Burxon qizi	
Maktabgacha ta'limga muassasalarida multimedia texnologiyasidan foydalanish uslubiyoti	158
Ashurova Dilfuza Nabiyevna, Shokirova Durdona Shuxrat qizi, Toshtemirova Kamola Ergashevna	
Informatika darslarida o'quvchilarni ma'nnaviy-axloqiy tarbiyalashning xorij tajribasi	162
Ahmadova Kamola Ahmad qizi	
Maktabgacha ta'limga yoshidagi bolalarning kasbga bo'lgan qiziqishlarini shakllantirishda jahon tajribasi (Germaniya tajribasi misolida)	166
Aminova Nodirabegim Hasanjonovna	
Talabalarning jismoniy sifatlarini rivojlantirishda Crossfit mashg'ulotlarining roli	171
Arabboyev Xurshidbek Xusniddinovich	
Turistik terminlarning etimologik manbalarini Scaffolding metodi yordamida o'rganishning nazariy-metodologik asoslari.....	175
Ashurov Nurbek Oybek o'g'li	
The Problem of Oral Diseases	179
Babayeva N. M.	
Biomexanik tahlil asosida yadro irg'itish texnikasini takomillashtirish samaradorligi	182
Djabbarov Ahror Islamovich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida estetik tarbiya tushunchalarini rivojlantirishda art-pedagogikaning nazariy asoslari.....	186
Gulboyev Akbar Tuxtayevich	
Jismoniy tarbiya darslarida xorij tajribalaridan foydalanish.....	190
Islomov Maruf Abdushukurovich	

Maktabgacha katta yoshdag'i bolalarni STEAM texnologiyasi asosida intellektual qobiliyatlarini rivojlantirishning amaliy tizimi	193
Jo'rayeva Dilafro'z Shuxrat qizi	
Maktabgacha katta yoshdag'i bolalarda liderlik sifatlarini rivojlantirish bo'yicha tajriba-sinov ishlarini tashkil etish	197
Kadirova Nilufar Mirkarim qizi	
Harakatlari o'yinlar vositasida ijtimoiy moslashuvchanlik va hamkorlikni shakllantirish texnologiyasi	201
Karimova Sadoqat	
Musiqaviy ritmik gimnastikada foydalanishning pedagogik imkoniyatlari	206
Kazakov Shavkat Norqobilovich	
Creativity of Students in the Process of Independent Education	209
Kurbanova Buzaynab Nurmukhammadievna	
Qashqadaryo viloyatida faoliyat ko'rsatayotgan bolalar musiqa va san'at mакtablarining umumiy tarixi....	213
Moxira Maxmanova	
Futbol sportini rivojlantirishning maqsad va vazifalari	217
Nigmanov Maxkam Mamurjanovich	
Talabalarda kooperativ kompetentlikni rivojlantirish dolzarb pedagogik muammo sifatida	220
Qudratxo'jayeva Dilshodaxon G'ayratilla qizi	
The Methodology of Teaching Graphic Elements in the Python Programming Language	223
Rajabova Gulchekhra Salomovna	
Tizimli yondashuv otmning ilmiy-ta'limi potensialini shakllantirish omili sifatida	227
Saidova Zarifa Uskanboy qizi	
Koxlear implantatsiyaning kelib chiqish tarixi va koxlear implant samaradorligi.....	230
Salimova Hilola Rustamovna	
Talaba qizlarga musiqa yordamida badiiy gimnastika arqonida bajariladigan mashqlarni o'rgatish va takomillashtirish.....	235
Sultanova Musharafxon Xudoykul qizi	
Fizika darslarida o'quvchilarda ma'nnaviy va axloqiy tarbiyani shakllantirish metodikasi	239
Turabova Lobar Xusen qizi	
Boshlang'ich sinflarda o'qishga o'rgatish metodikasi: an'anaviy va innovatsion yondashuvlar.....	242
Yusupova Sanobar Odil qizi	
Актуальные методы и инструменты на уроках риски при изучении синонимов, антонимов и фразеологизмов.....	245
Алиева Малика Шухратовна	
Нейроупражнения как средство повышения познавательных навыков у детей начальной школы....	248
Бабаназарова Мафтуна Назарбековна	
Диалогическая структура романа: взгляд через призму автора	251
Шиманская Диана Баходировна	
O'zbek va rus adabiyotida drabb'i janri: Anton Chexov va Abdulla Qahhor ijodi misolida.....	254
Annayeva Lola Rasulovna	
O'zbek tilida zamonaviy lingvistik tendensiylari: yangi so'zlar, ijtimoiy tarmoqlar va ommaviy madaniyat ta'siri	257
Absalomova Dildora Ravshanovna	
Mehnatsevarlik tushunchasining psixologik va pedagogik tahlili	261
Axmadaliyeva Muxarramoy Olimjon qizi	
Umumta'lim maktablarida interfaol metodlar yordamida ingliz tili mashg'ulotlarini tashkil etish yo'llari.....	263
D. A. Mirzagatov	
Maktabgacha yoshdag'i bolalarning bog'langan nutq rivojlanishining o'ziga xos xususiyatlari	267
Irkinova Iroda	
Nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarida pedagogik boshqaruvni takomillashtirish va ta'lim sifatini oshirish mexanizmlari	271
Akmalova Mohinur Zafarovna, Ismoilova Farangiz Xasan qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida TRIZ texnologiyasidan foydalanish.....	275
Kodirova Madina Kobuljon qizi	
Boshlang'ich sinf darslarida darsliklar bilan ishslashning ahamiyati	278
Kubayeva Nilufar Shuhrat qizi	
Maktabgacha yoshdag'i bolalarni mакtab ta'limga tayyorlashning innovatsion metodik tizimi.....	281
Nosirova Ra'no Xamidovna	

Tarix darslarida axloqiy qadriyatlarni o'rgatishning innovatsion metodlari: interfaol usullar va texnologiyalardan foydalanish	284
Rayxona Surobova	
Bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlash jarayonida kommunikativ ko'nikmalarini rivojlantirish	288
Safarova Sojida Saxaddin qizi	
Zamonaviy pedagogik texnologiyalar qo'llash orqali talabalariga siyidik tosh kasalliklarining o'qitishni takomillashtirish	291
Soliyev Muzaffarjon Baxtiyorjon o'g'i	
Phrasal Verbs and Their Role in Everyday English	295
Zuvaytova Sarvinoz Nusurxon kizi	
Zначение толерантности в современном образовании	298
Бекбосинова Зияда Куралбай қизи	
Lингвистика: история, основные концепции и современные тенденции	301
Юлдашева Дилноза Бекмуродовна	
Shaxmat sporti orqali strategik fikrlash ko'nikmalarini shakllantirishning psixopedagogik asoslari	304
Rajapov G'olibbek Oripovich	
Maktab direktorlarining boshqaruvi ko'nikmalarini sinergetik yondashuv asosida rivojlantirishning ilmiy-nazariy asoslari	308
Yusupova Dilnoza Fayzullayevna	
The Influence of Shakespeare on Modern English Literature	311
Ismoilov Anvar Rustamovich, Ismoilova Shaxzoda Isroilovna	
Talabalar estetik madaniyatini rivojlantirishda badiiy pedagogika imkoniyatlaridan foydalanishning nazariy asoslari	315
Z. Q. Akramjanova	
Pedagogik innovatsiyalar va ularning ta'lim sifatiga ta'siri	319
Pardayeva Zilola Suvankulovna	
Ta'lim sifatini oshirishda interfaol usullarning o'rni	322
Lapasova Zebiniso Xidirovna	
Jamoada ishslash ko'nikmalarining boshlang'ich ta'limni tashkil etishdagi ahamiyati	325
Shaxnoza Baxromjonovna Jumanova	
Ta'limda gamifikatsiyaning etika va pedagogik tamoyillari	329
Raxmonova Mexriniso Shuxratovna	
Социально-эмоциональное обучение в общеобразовательной школе: как фактор развития навыков XXI века	333
Нажмудинова Мадина Халимовна	
O'smir-yoshlarning ijtimoiylashuv jarayoni va unga ta'sir etuvchi omillar	336
Artikova Gulnoza Xasanovna	
O'spirinlik davridagi depressiv holatlarni psixodiagnostika va psixokorreksiya qilish usullari	341
Bannayev Maxamadin Sotvoldiyevich	
Bo'lajak kimyo fani o'qituvchilarining kasbiy kompetentligini rivojlantirish metodikasini raqamli ta'lim texnologiyalar vositasida takomillashtirishning ahamiyati	346
Begmanova Gauhar Elbaevna	
Sun'iy intellektning ta'lim jarayonini takomillashtirishdagi o'rni	350
Bilolov Inomjon O'ktamovich, Nuritdinova Gulnigor Taxirjanovna	
The Role of Didactic Principles in Modular-Credit Learning	353
Ergasheva Diloram Daniyarovna	
Faoliik markazlarida mashg'ulotlarni tashkil etish texnologiyalari	357
Irisova Sayyora Rajabovna	
Talabalarda Case-Study texnologiyasi yordamida tanqidiy fikrlashni rivojlantirish	362
Islomova Moxichexra Bekmurzayevna	
Dars jarayonida kreativ metodlar va texnologiyalardan foydalanish	367
Ko'palboyeva Farangiz Jahongir qizi	
Kvalimetrik monitoring bilan bog'liq xorijiy tajriba	370
Komilova (Obidxonova) Robiya Abdushukur qizi	
Kredit-modul tizimida didaktik kompetensiyani rivojlantirishga yo'naltirilgan innovatsion metodlar	373
Kushimova Mahbuba Janibekovna	

Mahallalarda yetim va ota-onan qaramog'idan mahrum bo'lgan bolalar bilan ishlashda mahalla raisi, xotin-qizlar faollari, "Oqila ayollar" va boshqa jamoatchilik tashkilotlarining vazifalari, huquq va majburiyatatlari.....	378
Musurmanova Shaxlo Ilhomovna	
Maktabgacha ta'lrim tashkilotida zamonaviy innovatsion texnologiyalar	383
N. O. Saidova, H. Alijonova	
Biologiya o'qitish jarayonida didaktik-ko'rgazmali vositalardan foydalanish	386
Ro'zmatova Sharofat Toshmatjonovna	
"Titan" asarining badiiy, semantik va grammatic tahlili	391
Samiyeva lymona Mehriddin qizi	
Umumta'lim muassasalari rahbar kadrlarining raqobatbardoshligini oshirish mexanizmini takomillashtirish.....	395
Uzakbaeva Raxima Xojabaevna	
Maktabgacha yoshdag'i bolalar rivojlanishining asosiy omillari.....	399
Xamidova Diyora Rustam qizi, Nurmonova Yeshoda Boris qizi	
Maktabga tayyorlov davrida ta'limi o'yinlar vositasida kreativlikni rivojlanтиrish orqali universal ta'lim faoliyatini shakllantirish	404
Xolmatova Sarvinoz	
Boshlang'ich sinflar o'quvchilariga masal va maqol janrlarining o'rgatilishi.....	408
Xudoyberdiyeva Nodira O'ktamovna, Ibotova Vasila Laziz qizi	
O'quvchilarga harf shakllarini o'rgatish metodikasini takomillashtirish	410
Sharopova Xolida Ilyos qizi	
Matematik tafakkurni o'stirishning mohiyati xususida.....	413
Yuldasheva Ma'mura Yulchiyevna	
Xalq og'zaki ijodini o'qitishda innovatsion texnologiyalardan foydalanish	417
Baxtiyorova Sabrina Bobirovna, Jamolova Mohigul Baxtiyorovna	
Kichik hududlarda aholi tabiiy ko'payishining salbiy va ijobiy tomonlari (Denov tumani misolida)	420
Abdimominov Tog'ynazar Abdinaxat o'g'li, Sulaymonov Sardor Isroil o'g'li	
O'quvchilarni tarbiyalashda artpedagogika tizimini xorijiy tajriba integratsiyalashuvi asosida takomillashtirish	423
Choriyeva Dildora Ismat qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida dizayn fikrplashni badiiy asarlar vositasida shakllantirishning nazariy asoslari	426
Dadamirzayeva Ma'mura Shokirjon qizi	
Maktabgacha katta yoshdag'i bolalarda jismoniy sifatlarni diagnostikalash texnologiyasi	429
Djamilova Nargiza Nuriddinovna, Asadova Madina Namoz qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ijtimoiy kreativlikni shakllantirish – sifatli ta'lim olish omili sifatida	432
Erkinboyeva Kamola Shavkatjon qizi	
Maktabgacha ta'lilda rivojlantiruvchi markazlar faoliyatini samarali tashkil etishda virtual va kengaytirilgan reallik texnologiyalaridan foydalanish	435
Foziljonova M. R.	
Boshlang'ich sinf ona tili darslarida o'quvchilarni intellektual rivojlanishining yoshga bog'liq xususiyatlari	438
Go'zalxon O'sarova Rasuljon qizi	
Integrativ yondashuv-bo'lajak o'qituvchilarda ijodiy va tahliiy fikrplash ko'nikmalarini rivojlanтиrishning asosiy omili	441
Jalilov Nodirjon Azamatovich	
Bo'lajak pedagoglarda provokativ pedagogika orqali tanqidiy fikrplash kompetensiyasini rivojlanтиrishning asosiy tamoyillari.....	444
Kaldibekova Anargul Sotbarovna, Karimova O'g'iloy Murot qizi	
Sinfdan tashqari faoliyatlarda boshlang'ich sinf o'quvchilarining shaxsiy rivojlanishini ta'minlash	447
Kasimov Asror Abdulloyevich	
Inklyuziv ta'lim tushunchasi va uning asosiy xususiyatlari.....	450
Mamatova Aziza Bo'riboyevna	
Surdopedagogikada STEM yondashuvi	454
Maxmudova Oygul Toxirjonovna	

Bo'lajak tarbiya fani o'qituvchilarining ijtimoiy-huquqiy kompetensiyasini rivojlantirish	457
Nishonova Munira Yakubjonovna	
Xalq maqollari asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarini mehnat intizomiga o'rgatish yo'llari.....	461
Nuriddinova Dilshoda Fazliddin qizi	
Malakaviy o'quv amaliyot jarayonida bo'lajak tarbiyachilarini kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning didaktik ta'minoti	464
Ramozonova Bahoroy Sadriddinovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini didaktik o'yinlar yordamida matematik ko'nikmalarini rivojlantirish xususiyatlari.....	467
Rasulova Muhabbat Pardayevna	
Boshlang'ich sinf o'qish darslarida matn ustida ishlash orqali	
DTS talablari asosida samarali natijalarga erishish imkoniyatlari.....	472
Safaraliyeva Mehrangis Shamil qizi	
Raqamli axborot asrida muloqotning ijtimoiy-psixologik transformatsiyasi: oqibatlar va yechimlar.....	475
Salomov Shamsiddin Saboxiddin o'g'li	
Problems of Socialization in Preschool Children	479
Tulyaganova Dilnoza Ravshanekovna, Botirova Zebo Xasan qizi	
Xotin-qizlarning tazyiq va tajovuzga qarshi dunyoqarashining shakllanish tarixi	483
Uktamova Umida Sunatullayevna	
Психолого-педагогические основы проблемы духовно-нравственного воспитания в начальных классах Узбекистана с учётом использование современных инновационных видов обучения в образовательном процессе	487
Жамолова Камола Комилжон кизи	
Aqliy rivojlanishda muammosi bo'lgan o'quvchilarga savod o'rgatish ishlarining ilmiy asoslari	494
Abdujabborova Mayjuda Baxtiyor qizi	
Ruhiy rivojlanishi sustlashgan bolalarning o'ziga xos xususiyatlari.....	499
Berdiyorov Xurshid Farxod o'g'li	
Pedagoglarda dezinformatsiyaga qarshi kurashish ko'nikmalarini shakllantirish	505
Eshankulova Moxigul Ummatkulovna	
Tizimli yondashuv asosida o'quvchilarning ma'naviy dunyoqarashini rivojlantirishning nazariy asoslari	511
Hasanova Gulbahor Davlatmamatovna	
Maktab o'qituvchilarini uzlusiz kasbiy rivojlantirishda raqamli texnologiyalaridan foydalanish pedagogik muammolar sifatida	517
Karshiyeva Dilnoza Utirkjonovna	
Maktabgacha ta'lim samaradorligiga erishishda xorijiy tajribalardan foydalanish mexanizmlari	521
Mamataliyeva Shoxsanam	
Kar va zaif eshituvchi o'quvchilar uchun assistiv texnologiyalar.....	524
Mirsaid Yunusov Xudayarovich	
Koxlear implantli bolalarning eshituv-nutqiylar faoliyatining o'ziga xos xususiyatlari	530
Nartayeva Shahnoza Yulchibayevna	
Matematika darslarida aqli zaif o'quvchilarning geometrik materiallar asosida tasavvurni shakllantirishning ilmiy-nazariy asoslari	535
Navbahor Shadiyeva Habibulla qizi	
Eshitishida nuqsoni bo'lgan bolalarni kasbga yo'naltirish ishlarini tashkil etish xususiyatlari	541
Nodira Toshpulova Sultonmurod qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida vatanga e'tiqodni shakllantirishda milliy qadriyatlarning o'rni	545
Xaydarova Oliya Kaxkarovna, Primqulova Iroda Berdimurodovna	
Autizm sindromli bolalar uchun assistiv texnologiyalar.....	550
Sevinch Axrorova Abrorovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilaridagi nutq nuqsonlarini kompleks korreksiyalash tamoyillari	555
Tojikulova Gulbaxor Furqat qizi	
Maktabgacha katta yoshdag'i bolalarning kognitiv qobiliyatlarini bilish kompetensiyasi vositasida rivojlantrish	560
Xakimova Nafosat Solijon qizi	
Boshlang'ich sinflar o'quvchilariga masal va maqol janrlarining o'rganilishi	563
Xudoyberdiyeva Nodira O'ktamovna, Ibotova Vasila Laziz qizi	

Методология преподавания русского языка как иностранного: интеграция прагмалингвистических аспектов и культурных контекстов в обучении узбекских студентов	566
Лопа Назарова	
Учет психологических и педагогических характеристик будущего учителя в процессе индивидуального тестирования	570
Эшбоева Зарина Бобомурод кизи	
Modulli ta'lim texnologiyasi va uni boshlang'ich ta'limda qo'llash.....	574
Adizova Nigora Baxtiyorovna, Norqulova Dilorom	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini pirls topshiriqlariga tayyorlashda o'qish savodxonligi darslarining o'rni va ahamiyati.....	578
Adizova Nodira Baxtiyorovna, Nabiyeva Nigora Normuhammad qizi	
Integrativ yondashuv asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarida ijodiy tasavvurlarini shakllantirish mazmuni.....	582
Adizova Nodira Baxtiyorovna, Baxronova Shaxnoza Rustamovna	
Boshlang'ich sinflarda axborot texnologiyalaridan foydalanishning afzalliklari.....	586
Saidova Mohinur Jonpo'latovna, Elova Marjona Shomurod qizi	
Boshlang'ich sinflar uchun mo'ljallangan o'quv lug'atlarining o'ziga xos xususiyatlari	592
Ergasheva Tuyg'unoy Shavkatjon qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining iqtisodiy bilimdonligini rivojlantirishga yo'naltirilgan ta'limi materiallarni tayyorlash tamoyillari	594
Hakimova Mehriniso Homitovna, Ergasheva Feruzabonu Baxriddin qizi	
21-asr ko'nikmalarining ta'lim tizimida rivojlantirishdagi produktiv yechimlar va ilg'or tendensiyalar	598
Idiyeva Gulchehra Izomovna	
Inkorporatsion yondashuvlar orqali bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchisidagi kasbiy kompetentlikni rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari.....	603
Jo'rayeva Dilnoz Raxmidinovna	
Birinchi sinf o'quvchilarini maktabga samarali moslashtirish	607
Jumayev Ro'ziqul Xoliqulovich, Jo'rayeva Nazokat Farhodovna	
Boshlang'ich sinf darslarida lug'atdan foydalanish amaliyoti: noan'anaviy usullar, innovatsion texnologiyalar.....	611
Karimova Feruza Mo'minovna, Homidova Zarina Rustam qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilar yo'l qo'yadigan nutqiy xatolar ustida ishslash jarayonida metod va topshiriqlardan foydalanishning metodik asoslari	616
Karimova Kamola Komil qizi	
O'quvchilarni tejamkorlikka o'rgatish bo'yicha bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilar uchun uslubiy tavsiyalar	622
Kasimov Fayzullo Muxammadovich, Subxanova Ozoda	
Boshlang'ich sinf o'quvchisini kreativ fikrleshga o'rgatishda tipik arifmetik masalalarning roli	627
M. M. Qosimova, S. E. Ikromova	
Boshlang'ich sinflarda xalq og'zaki ijodini o'qitishda integratsion metodlar.....	631
Adizova Nodira Baxtiyorovna, Nematova Malika Hikmatovna	
Sun'iy intellekt asosida ta'lim sohasini takomillashtirish	634
Raximova Nargiza Mexriddinovna	
O'zbek xalq o'yinlari bolalarni mehnatsevarlikka tayyorlaydi.....	638
Safarova Nigora Oxunjonovna, O'ktamova Sabina Azizjon qizi	
Boshlang'ich sinflarda tenglamalar yechish mavzusida 5E modelidan foydalanish	641
Saidova Mohinur Jonpo'latovna, Mansurova Umida Mansur qizi	
Boshlang'ich sinf tarbiya darslarida integrativ yondashuv	646
Saidova Gavhar Ergashovna	
Ijodiy topshiriqlar boshlang'ich sinf o'quvchilarida mantiqiy qobiliyatni rivojlantirish omili sifatida.....	649
Shoyeva Yulduz Amin qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilari nutqini rivojlantirishda iboralar ustida ishslashning didaktik mezonlari	652
To'rayeva Sanobar Sulaymonova	
Boshlang'ich sinflarda texnologiya fanini o'qitishda texnik ijodkorlikni shakllantirish	657
Tursunova Nozima Ilhomovna	

Individual yondashuv asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarida mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini shakllantirish mexanizmlari	661
Xaydarova Malika Djamshitovna	
O'qish savodxonligi darslarida etnopedagogik qadriyatlarning o'rni va ahamiyati	665
Xayrullayeva Dilnoza Nurmat qizi	
Изобразительное искусство Узбекистана на занятиях русского языка как эффективный средство развития речи и формирование эстетической культуры студентов.....	669
Dustsova Diladora Sobirjanovna	
Моделирование уроков с применением стратегий развития критического мышления	674
Ruzieva Mairam Amiroevelna	
Тема "Развитие духовно-творческого потенциала ребенка как фактор самореализации в социуме" 678	
Xasanova Gulshod Kasimovna	
Amaliy mashg'ulot jarayonida talabalarning boshqaruv ko'nikmalarini shakllantirish.....	682
Narimbaeva Lola Kuzibayevna	
Developing Feedback Literacy Through Technology-Mediated Feedback in L2 Writing: A Mixed-Methods Approach.....	686
Sabokhat Rakhimova Mirzokhid kizi	

BOSHLANG'ICH SINF O'QUVCHILARINI PIRLS TOPSHIRIQLARIGA TAYYORLASHDA O'QISH SAVODXONLIGI DARSLARINING O'RNI VA AHAMIYATI

Adizova Nodira Baxtiyorovna

BDPI dotsenti

Nabiyeva Nigora Normuhammad qizi

BDPI magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarini PIRLS topshiriqlariga chuqur tayyorlash, uning mohiyatini anglashda darslarning PIRLS talablari qanchalik muhim va ahmiyatli ekanligi, shuningdek, bunday xalqaro baholash dasturining tutgan o'rni haqida fikr yuritilgan.

Kalit so'zlar: PIRLS topshiriqlari, tadqiqot, matn ustida tahlil, innovatsiya, xalqaro baholash tizimi, o'qish savodxonligi, pedagog, o'quvchi.

Abstract: This article discusses the importance and significance of PIRLS requirements in teaching and learning, as well as the role of such an international assessment program in preparing primary school students for PIRLS tasks and understanding their essence.

Key words: PIRLS tasks, research, text analysis, innovation, international assessment system, literacy, teacher, student.

Аннотация: В данной статье рассматривается важность и значимость требований PIRLS в преподавании и обучении, а также роль такой международной программы оценки в подготовке учащихся начальной школы к выполнению заданий PIRLS и пониманию их сути.

Ключевые слова: Задания PIRLS, исследование, анализ текста, инновация, международная система оценки, грамотность, педагог, ученик.

KIRISH

Biz yashayotgan davrda barcha sohalar jadal sur'atlar bilan rivojlanib bormoqda, ta'lim sohasi ham bundan istisno emas. Hozirgi asr – ilm-fan va innovatsiyalar davri bo'lib, buni yaqqol tasdiqlovchi misollar talaygina. Bugungi kunda dunyoning ilg'or davlatlari turli zamonaviy xalqaro baholash tizimlarini ishlab chiqib, ularni pedagog va o'quvchilarning ilmiy-intellektual salohiyatini yuksaltirishga yo'naltirmoqda. Chunonchi, PISA, PIRLS, TIMSS, EGRA, EGMA singari baholash tizimlari shular jumlasidandir. Ushbu tizimlar ichida aynan boshlang'ich ta'lim bosqichiga qaratilgan xalqaro baholash dasturi PIRLS hisoblanadi. PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study) – bu turli mamlakatlarda boshlang'ich sindfa tahsil oluvchi o'quvchi yoshlarning matnni o'qish va tushunish darajalari sifatini baholab beruvchi xalqaro baholash tizimidir.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Har besh yilda tashkil etiladigan PIRLS loyihasi 4-sinf o'quvchilarining matnni tushunish qobiliyatini xalqaro miqyosda baholaydi. 2021-yilda o'tkaziladigan PIRLS global baholash dasturida 70 ga yaqin mamlakatlar qatorida yurtimizdagи 4-sinf o'quvchilari ham ilk bor qatnashishdi. Hozirgi kunda PIRLS ta'rifiga binoan, o'qish savodxonligi jamiyat ehtiyojlariga mos va inson tomonidan qadrlanadigan yozma nutq shakllarini anglash hamda ulardan foydalanish, shuningdek, matnlardan turli yo'naliishlarda mazmun hosil qilish qobiliyatini o'z ichiga oladi. Tadqiqot doirasida asosiy urg'u tushunishni ifodalash bilan birga, o'zlashtirilgan ma'lumotlarni yangi sharoit va loyihalarda qo'llay olish qobiliyatini namoyon etishga qaratilmoqda.

O'quvchi ushbu jarayonning faol ishtirokchisi sifatida mazmun yaratadi, matn ustida tahlil yuritadi hamda samarali o'qish strategiyalarini ongli ravishda tanlab, qo'llaydi. Har bir matn turi ma'lum shakl va tamoyillarga asoslangan holda o'quvchiga uni tushunish va sharhlashda ko'mak beradi. Har qanday matn turli formatlarda bo'lishi mumkin: an'anaviy kitoblar, jurnallar, hujjatlar, gazetalar, shuningdek, raqamli formatdagi yozma materiallar ham bunga kiradi.

PIRLS 2021-yilgi texnik hisobotida natijalarni ishlab chiqish, amalga oshirish hamda hisobot berishda qo'llaniladigan usullar va tartiblar hujjatlashtirilgan. PIRLS 2021 xalqaro darajadagi to'rtinchi sinf o'quvchilarining o'qish savodxonligini baholash jarayonida ikkita asosiy yangilik joriy etildi: an'anaviy qog'oz shakldagi baholashdan raqamli formatga o'tish hamda guruhli moslashuvchan baholash tizimini tatbiq etishga o'tish.

2026-yilda IEAning Xalqaro o'qish savodxonligini tadqiq etish dasturi (PIRLS), to'rtinchi sinf o'quvchilarining matnni tushunish bo'yicha erishgan natijalari "de FACTO" ko'satkichi, o'zining 25 yillik nishonlaydi. PIRLS 2026 qiyosiy o'qish ko'nikmalari tendensiyalari bo'yicha umumiylar ma'lumotlarni taqdim etadi. PIRLS 2026 to'liq raqamli formatga o'tish jarayonini yakunlaydi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

O'qish savodxonligi akademik muvaffaqiyatning tamal toshidir va PIRLS o'qish savodxonligini baholash siyosati natijalarga ta'sir ko'ssatadimi yoki yo'qligini tahlil qilishda muhim vosita hisoblanadi. PIRLS o'qish savodxonligini baholash keng qamrovli asosda amalga oshiriladi. Bu tamoyil o'qishning ikki asosiy maqsadiga yo'naltirilgan bo'lib, yosh kitobxonlarning maktabda ham, undan tashqarida ham o'qish motivatsiyasini shakllantirishga xizmat qiladi: badiiy asarlarni o'qish orqali estetik zavq olish, shuningdek, axborotni izlab topish va undan samarali foydalanish.

Maktabning 15 yoshli o'quvchilariga qaratilgan PISA tadqiqotidan farqli o'laroq, PIRLS boshlang'ich sinfn tamomlagan 10 yoshli bolalarning ish faoliyatini tekshiradi va ularning bu sohada yaxshi natijalarga erishishiga turki bo'ladi. XXI asrda ta'lim jarayonining rivojlanishi xalqaro baholash dasturlariga moslashuvni talab qilmoqda. Bu dastur ham bundan mustasno emas. Ular orasida PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study) alohida ahamiyat kasb etadi. PIRLSning maqsadlari faqat o'qish qobiliyatiga ega bo'lish bilan cheklanmaydi.

Tadqiqot o'quvchilarining o'qish ko'nikmalari (ijtimoiy kelib chiqishi, o'qish odatlari, o'qitish strategiyasi va boshqalar) bilan bog'liq ma'lumot to'playdi hamda maktab yoki sinfdagi individual va ijtimoiy sharoitlarni tushunishga yordam beradi. PIRLS xalqaro tadqiqotlariga qo'yilgan eng muhim talablardan biri qiyosiy tahlil qilish imkonini yaratadigan topshiriqlardan foydalanishdir. Bundan tashqari, o'quvchi matn mazmunini tahlil qilibgina qolmay, uning mohiyati va mazmunini ham chuqur tadbiq qilishga urinadi. Shu bois, vazifalarni shakllantirish jarayonida avvalgi yillarda qo'llanilgan nazorat materiallari to'plamidan foydalanilgan. Mazkur bosqichda asosiy diqqat tadqiqot jarayonini me'yorlashtirishga yo'naltiriladi. Shu maqsadda PIRLS tadqiqoti aniq belgilangan ko'ssatmalar asosida olib boriladi. Tadqiqotning asosiy tushunchaviy g'oyalariga muvofiq, badiiy hamda ilmiy-ommabop matnlarni tushunish darajasini aniqlashda o'qish bo'yicha 4 xil turdag'i o'qish ko'nikmalarda baholanadi:

1. Aniq ifodalangan ma'lumotlarni topish;
2. O'qilgan matn asosida natijalarni chiqarish;
3. Axborotlarni umumlashtirish va talqin qilish;
4. Matnning tuzilishi, til xususiyatlari va mazmunini baholash hamda tahlil qilish.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'qish savodxonligi o'quvchilarining shaxsiy yutuqlari rivojlanishi uchun muhim asos bo'lib xizmat qiladi. Shuningdek, PIRLS ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlarning natijalarga ta'sirini tahlil qilish uchun bebafo vosita hisoblanadi. O'qish savodxonligi – jamiyat tomonidan zarur deb topilgan va inson tomonidan e'tirof etilgan yozma nutq shakllarini anglash hamda amaliyotda qo'llash qobiliyatidir. Bugungi kunda PIRLS ta'rifiga ko'ra, o'qish savodxonligi – jamiyat tomonidan talab etiladigan va inson tomonidan muhim deb hisoblanadigan yozma nutq shakllarini tushunish va ulardan foydalanish, shuningdek, matnlardan turlicha mazmun hosil qilish qobiliyatidir.

Quyida PIRLS topshiriqlariga oid tahlildan namunalar keltiriladi:

Tikuvchi

Muallif: Henning Mankel

Sofiya Totioning kulbasiga kelganida, u allaqachon yotoqdan turib, kulbaning tashqarisida, tikuv mashinasi yonidagi taxta o'rindiqda o'tirgan edi. Sofiya xavotirga tushdi. Balki u fikrini o'zgartirgandir? U yoniga kelganda,

Totio unga bosh irg'ab, o'tirishi uchun o'rindiqdan joy ajratdi. Ularning ikkalasi ham hech narsa demadilar. Sofiya Totioga qaradi, u xayolga cho'mib o'tirgan edi. Tikuv mashinasini jigarrang, yog'och qopqoq bilan qoplangan edi. Kulbaning ichidan Fernandoning xurrak tovushi eshitilib turardi.

"Hayot har qanday paytda o'zgarib ketadi", – dedi Totio to'satdan. "Siz buni sodir bo'lishini bilsangiz ham, baribir sizni hayratda qoldiradi". U stol ustiga egilib, tikuv mashinasining yog'ochli qopqoq'ini olib tashladi. So'ng qo'li bilan yaltiragan sirtini siladi. "O'ttiz besh yildirkim men bu tikuv mashinasidan foydalanyapman," – dedi u. "Men shimplar, ayollar va erkaklar uchun ko'yaklar, qalpoqlar tikishim uchun ignadan qancha kilometr ip o'tganini bilmayman".

Sofiya Totioning g'amgin ohangdagi so'zlarini tinglar edi. Keksayish va boshqa ishlay olmaslik qiyinligi haqida o'ylab qoldi. Totio egilib, o'rindiq ostida yotgan nimadirni oldi. Keyin uni Sofiyaga berdi. Bu qattiq, oq kartondan yasalgan peshtaxta edi. Peshtaxtada katta harflar bilan: "Tikuvchi do'kon: Sofiya Alfase" deb yozilgan edi. Sofiya yuragi qattiqroq urayotganini sezdi. U quvонч bilan tabassum qila boshladi. Bu haqiqat edi. U tikuv mashinasini ham, do'konni ham ertaga oladi.

"Unutma, mammun bo'lgan mijozlar qaytib keladi," – dedi Totio. "Mammun bo'lman mijozlar faqat bir marta keladi va keyin hech qachon qaytmaydi. Sen ertaga kelganingda bu peshtaxta u yerda ilingan bo'ladi. Ertalab mening peshtaxtam bo'lmaydi. Fernanda ham, men ham ketgan bo'lamiz. Do'kon seniki, tikuv mashinasini ham. Barcha mijozlar ham". "Hali o'rganishim kerak bo'lgan juda ko'p narsalar bor," – dedi Sofiya. "Bu menga ham tegishli," – deb javob berdi Totio. "Sen bilishing kerak bo'lgan hamma narsani, hech qachon bilmaysan." Kulba ichidagi xurrak to'xtadi va Fernanda ko'p o'tmay tashqariga chiqdi. "Menimcha, bu Fernandoning fikri ekanligini bilishing kerak," – dedi Totio. "Ko'zlarim endi yaxshi ko'rolmasligini sezganimda, tikuv mashinasini sotaman dedim. Lekin, Fernanda sizni tikuvchilik qilib, bizga onda-sonda pul yuborib turishingizni ma'qul ko'rdi".

Fernanda o'rindiqqa o'tirib, Sofiya u bilan Totio o'rtasida tiqilib qoldi. "Tikuv mashinasini tikish uchun," – dedi Fernanda – "Uni sotmaslik kerak." "Men senga qanday minnatdorchilik bildirishni ham bilmayman," – dedi muloyimlik bilan Sofia. "Qilishing kerak bo'lgan ish faqat-tikish," – dedi Fernanda.

Sofiya kun bo'yи Totio va Fernandoning uyida qoldi. U ularning narsalarini yig'ishga yordam berdi. Ertasi kuni tongda ular jo'nab ketishlari kerak edi. Ular bir paytlar yashagan joyi Muedaga sayohatga bormoqchi edilar. Kun davomida, qishloqdan ko'plab odamlar xayrlashish uchun kelishdi. Totio har doim Sofiyani aqlii tikuvchi ekanligi haqida gapirar edi. U ularga biror narsa tikish yoki yamash kerak bo'lganda kelishlari kerakligini aytdi. Kunning ikkinchi yarmida ular xayrlashishdi. Fernanda Sofyaning yanog'iga sekingina urib qo'ydi. Totio o'zining ajin bosgan, lekin zabardast qo'llari bilan uning qo'llarini siqdi. Totio Sofiya bilan xayrlashganda, uning qo'lini uzoq vaqt ushlab turdi.

Sofiya, Totio va Fernandani juda sog'inishini bilib uyiga qaytdi. Lekin, u har safar jigarrang yog'och qopqoq ostidagi tikuv mashinasidan foydalanganda ular haqida o'ylashini bilar edi.

Ushbu voqeа qayerda sodir bo'ldi?

- A. Sofyaning uyida
- B. Mueda shaharchasida
- C. Tikuvchilik kulbasi tashqarisida
- D. Tikuvchilik do'konida

Hikoyaning boshida Totio nima uchun "hayolga cho'mib" o'tirgan edi?

- A. U hayotidagi o'zgarishlar haqida o'ylar edi.
- B. U qishloqdan ketayotganidan xursand edi.
- C. U boshqa odamlar uchun tikishdan charchagan edi.
- D. U tikuv mashinasini sotish haqida o'ylar edi.

Nima uchun Sofiya Totioning fikri o'zgarib qolishidan xavotirlandi?

- A. U yangi tikuvchi kelishi haqida o'ylab asabiylashdi.
- B. U kulbada yashashni xohlamadi.
- C. U Totioning qolishini xohladi.
- D. U Totioning ishini davom ettirishni intiqlik bilan kutardi.

Totio ko'chib ketganidan so'ng uning hayotida qanday o'zgarishlar bo'ladi?

- A. U yaqin oradagi kulbada yashaydi.
- B. U Mueda shaharchasida yangi ish boshlaydi.
- C. U ilgari yashamagan joyda yashaydi.
- D. U boshqa tikuvchilik qilmaydi.

Nima uchun Totio Sofiyaga mijozlarga g'amxo'rlik qilishi kerakligini aytdi?

Totio Sofiya bilan xayrlashganda, uning qo'lini uzoq vaqt ushlab turdi. Bu sizga Totioning hissiyotlari haqida nimani namoyon qilayapti?

Totioning Sofiya uchun qilgan eng foydali ishi nima edi? Nima uchun bu eng foydali ekanligini tushuntiring.
"Hayot o'zgaradi va davom etadi" sarlavhasi bu hikoya uchun yaxshi sarlavha bo'ladimi?

Sofiyaning yangi tikuvchi bo'lgani Totioning hayoti yaxshilanishida qanday ahamiyatga ega?

- U boshqa ishlashi shart emas edi.
- U ko'proq mijoz topa olardi.
- U ko'proq ko'yaklar tika olardi.
- U tikuvchilik kulbasida yashashga majbur bo'lmas edi.

"Hayot o'zgaradi va davom etadi" sarlavhasi bu hikoya uchun yaxshi sarlavha bo'ladimi?

XULOSA

Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, PIRLS xalqaro baholash tizimining qo'llanilishi ta'llim jarayonining sifatini yaxshilashga, o'quvchilarning aqliy salohiyatini rivojlantirishga turki bo'ladi. Ushbu baholash tizimi o'quvchilarning matnni anglash, tahsil qiliш va undan foydalana olish qobiliyatlarini chuqr o'rganish imkonini yaratadi. PIRLS topshiriqlari boshlang'ich sinf o'quvchisini nafaqat ta'limda, balki oлgan bilimlarini hayotning har jabhasida qo'llashga zamin yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Uzreport axborot agentligi veb-sayti. <https://uzreport.news>
2. O'quvchilarni xalqaro tadqiqorlarga tayyorlashga mo'ljallangan axborotnoma.
3. O'quvchilarning savodxonligini baholash bo'yicha xalqaro tadqiqt dasturi haqida qo'llanma.
4. Xalqaro tadqiqtarda boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish savodxonligini baholash.
5. Baxtiyorovna, A. N. (2023). Talabalarda tayanch kompetensiyalarni shakllantirish metodikasi. Ilm-fan taraqqiyotida zamонави qarashlar: muammo va yechimlar, 10, 17-19.
6. Nodira, A. (2023). Creative activity of students in mother language teaching methodology lessons: importance of development. Open Access Repository, 4(04), 53-56.
7. Adizova, N. (2024). Development of students' linguistic competences in the methodology of teaching social and humanitarian sciences. In E3S Web of Conferences (Vol. 538, p. 05029). EDP Sciences.
8. Bakhtiyorovna, A. N., & Sadoqat, B. (2023). Use foreign experience to improve the reading literacy of primary school students.
9. Bakhtiyorovna, A. N. (2023). Technology of formation of social skills in primary school students.
10. Baxtiyorovna, A. N. (2023, January). Boshlang'ich sinf ona tili va o'qish savodxonligi darslari samaradorligini ta'minlovchi integratsion yondashuv metodikasi. In Interdisciplinary Conference of Young Scholars in Social Sciences (USA) (pp. 24-26).
11. Rakhmonovich, A. B., & Bakhtiyorovna, N. A. (2021). Linguistic classification of toponyms of Bukhara district.
12. Bakhtiyorovna, A. N., & Ilhomovna, J. L. (2022). Basic principle of personalized educational technology. Barqarorlik va yetakchi tadqiqtolar onlayn ILMIY JURNALI, 2(10), 296-298.

-
- 13.00.00** Pedagogika fanlari
 - 13.00.01** Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'lilotlar tarixi
 - 13.00.02** Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03** Maxsus pedagogika
 - 13.00.04** Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05** Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06** Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohalari va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07** Ta'limda menejment
 - 13.00.08** Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09** Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00** Tarix fanlari
 - 19.00.00** Psixologiya fanlari
 - 01.00.00** Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00** Kimyo fanlari
 - 03.00.00** Biologiya fanlari
 - 09.00.00** Falsafa fanlari
 - 10.00.00** Filologiya fanlari
 - 11.00.00** Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №3

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№C-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.